

تثلیث مقدس

موضوع تثلیث و پسر خدا بودن عیسی مسیح از حساس‌ترین و بحث‌انگیزترین موضوعات کتاب مقدس و مسیحیت می‌باشد. بسیاری به‌هنگام تشریح این دو عقیدت، کوشیده‌اند آنها را به‌گونه‌ای شرح دهند که برای ذهن بشری، موجه و منطقی و قابل قبول باشد.

اما در این فصل، قصد نداریم تثلیث را اثبات کنیم و نشان دهیم که چنین اعتقادی منطقی است. ما فقط خواهیم کوشید این موضوع‌ها را آنطور تشریح کنیم که در کتاب مقدس و اعتقادنامه‌های مسیحی آمده است. یقین و اعتقاد ما این است که درک ذات الهی فقط به‌کمک خود او امکان‌پذیر است، وگرنه نباید از مغز چندصد گرمی انسان که مخلوق دست خداست، انتظار برود که خالق خود را بشناسد، همانگونه که کامپیوتر، علی‌رغم توانایی‌های خارق‌العاده‌اش، قادر به درک ذات سازنده‌اش نمی‌باشد.

تعریف «علمی» تثلیث

پیش از آنکه «تثلیث» را به‌زبانی ساده تعریف کنیم و توضیح دهیم، لازم است نخست تعریف «علمی» آن را ارائه دهیم. این تعریف «علمی» مورد قبول تمامی فرقه‌های مسیحی است و مرجع نهایی اعتقاد مسیحیان در خصوص این موضوع می‌باشد. اصطلاح «تثلیث» از کلمه عربی «ثَلَاثَة» به معنی «سه» می‌آید. بنابراین، تثلیث یعنی «سه بخش کردن... قائل به سه‌گانگی (در ألوهیت) شدن».

در کتاب فرهنگ لغات کتاب مقدس در مورد تثلیث آمده، نقل می‌کنیم؛ این فرهنگ، تثلیث را در سه عبارت ساده، اینچنین توضیح می‌دهد: [۱- خدایی نیست جز یکی؛ ۲- پدر، پسر، و روح القدس هر یک به‌طور کامل و ابدی خدا است. ۳- پدر، پسر، و روح القدس هر یک شخص متمایزی می‌باشد. «اما خدای تثلیث قابل تجزیه نیست، یعنی نمی‌توان گفت که خدای پدر یک سوم تمامیت خداست، و پسر نیز یک سوم و روح القدس هم یک سوم.

اینها تعریف ساده و درضمن رسمی آموزه تثلیث می‌باشد. اکنون به تعاریف فنی‌تر که از کتاب‌های اصول اعتقادات متعلق به فرقه‌های مختلف مسیحیت اخذ شده، توجه بفرمایید.

نخستین تعریف را از کتاب «الهیات مسیحی» نقل می‌کنیم. این کتاب معرف اعتقادات «آرمینیوسی» از فرقه پروتستان می‌باشد. در این کتاب، تثلیث چنین تعریف شده است: «در الهیات مسیحی، اصطلاح "تثلیث اقدس" به این معنی است که در خدای واحد، سه شخصیت یا اقنوم مشخص وجود دارد که هم‌ذات بوده و به نام پدر و پسر و روح القدس معروف‌اند. ما خدای واحد را که دارای سه اقنوم می‌باشد، عبادت می‌کنیم. اعتقادنامه آتاناسیوس این اعتقاد را به این صورت بیان می‌کند: «ما خدای واحد را که دارای تثلیث می‌باشد و تثلیث را که دارای وحدت می‌باشد، عبادت می‌نماییم. اقنوم ثلاثه از یکدیگر متمایز هستند، ولی ذات الهی را قابل تقسیم نمی‌دانیم. این سه اقنوم با یکدیگر دارای ابدیت و تساوی همانند می‌باشند، به‌طوری که ما وحدانیت کامل را در تثلیث، و تثلیث کامل را در وحدانیت عبادت می‌نماییم.»

تعریف دیگری را از کتاب «خلاصه اعتقادات مسیحی» نوشته عالم بزرگ الهیات، لوئیس برکوف (۱۸۷۴-۱۹۵۷) نقل می‌کنیم. این کتاب معرف اعتقادات «کالوینیستی» می‌باشد (اکثر پروتستانها پیرو این نظام عقیدتی هستند). در این کتاب، عقیدت تثلیث چنین تبیین شده است: «کتاب مقدس تعلیم می‌دهد که خدا در عین حال که واحد است، به‌صورت سه شخص (یا اقنوم) وجود دارد، یعنی پدر و پسر و روح القدس... این سه در عین حال، چنان ماهیتی دارند که می‌توانند با یکدیگر وارد رابطه شخصی شوند. پدر می‌تواند با پسر سخن گوید و بالعکس، و هر دو می‌توانند روح القدس را صادر کنند. راز واقعی تثلیث در این است که هر یک از شخص‌ها از تمامی و کل ذات یا جوهر الهی برخوردار است، و اینکه این جوهر الهی خارج و جدا از این شخص‌ها موجودیت ندارد. این سه در ذات، یکی تابع دیگری نیست، گرچه می‌توان گفت که به ترتیب موجودیت، نخست پدر قرار دارد، دوم پسر، و سوم روح القدس. این ترتیب در نقش‌های ایشان نیز منعکس می‌باشد.»

در کتاب «اصول اعتقادات کلیسای کاتولیک» نیز تثلیث اینچنین تبیین شده است: «اصل جزئی تثلیث اقدس: تثلیث واحد است. ما قائل به سه خدا نیستیم، بلکه به یک خدای واحد در سه شخص، یعنی «تثلیث هم‌ذات». شخص‌های الهی در ألوهیت یکتا شریک نیستند، بلکه هر یک از آنها، خدای کامل است: "پدر همانی است که پسر است، و پسر همانی است که پدر است، و پدر و پسر همانی هستند که روح القدس است، یعنی در طبیعت خود، یک خدای واحد." هر یک از این سه شخص همین واقعیت است، یعنی ذات، جوهر، یا ماهیت الهی.»

تعریف و توضیح ساده

به‌عبارتی ساده، مسیحیت به یک خدای واحد عقیده دارد. اما این خدای واحد در درون خود دارای سه «شخص» می‌باشد، یعنی پدر و پسر (عیسی مسیح) و روح القدس. این هر سه شخص به یک اندازه «خدا» هستند؛ هیچیک از دیگری «بیشتر» یا «کمتر» خدا نیست. اما این سه شخص، «سه خدا» را تشکیل نمی‌دهند، بلکه یک خدای واحد را.

درضمن، هر یک از این سه شخص، برای خود وجودی مستقل است، یعنی اینکه «پدر» نه پسر است و نه روح القدس. «پسر» نیز نه پدر است و نه روح القدس. «روح القدس» نیز نه پدر است و نه پسر.

همچنین باید تذکر داد که منظور از تثلیث این «نیست» که خدا گاه خود را به‌صورت «پدر» متجلی می‌ساخت، گاه به‌صورت «پسر» و گاه به‌صورت روح القدس.

کار هر «شخص» در تثلیث

در تثلیث مقدس، هر یک از سه شخص، کار و نقش خاصی را ایفا می‌کند. خدای پدر «والد» است؛ «پسر» مولود اوست. پسر از ازلیت از پدر مولود شده است. در آفرینش عالم هستی، خدای پدر «طراح» بود، پسر «مجری طرح»، و روح القدس «ضامن بقا» یا گرداننده طرح اجرا شده می‌باشد. یعنی طرح را پدر ریخت؛ پسرش عیسی مسیح این طرح را به مرحله اجرا در آورد؛ و روح القدس حافظ جهان خلقت و ضامن بقای آن می‌باشد. در امر نجات بشر، طرح را باز پدر ریخت؛ پسر به آمدنش به این جهان آن را به موقع اجرا گذاشت؛ و اینک روح القدس است که برنامه نجات را در دل انسانها و در این جهان به عمل می‌آورد.

یکی دو مثال

برای روشن شدن موضوع، یکی دو مثال می‌آوریم. فراموش نکنید که اینها مثل هستند و در مثل نیز مناقشه نیست. این مثلها قطعاً ناقصند و تماماً حق مطلب را ادا نمی‌کنند. در ضمن، جزئیات مثلها الزاماً ربطی به اصل موضوع ندارد. فرض کنید خانواده «یوسفی» متشکل از سه عضو است، آقای یوسفی که پدر است، و منوچهر و سعید که دو پسر او می‌باشند. این سه نفر به یک میزان «یوسفی» هستند؛ منوچهر همانقدر «یوسفی» است که آقای یوسفی و سعید هستند، نه کمتر و نه بیشتر. او از همان «ذات» پدرش و برادرش سعید برخوردار است، و نیز از همان اقتدار. هر که منوچهر را دید، انگار خانواده یوسفی را دیده است. هر چه منوچهر بگوید، همان است که «خانواده یوسفی» می‌گوید. اما فقط «یک» خانواده یوسفی وجود دارد! حکومت کشوری را در نظر بگیرید. این حکومت متشکل از یک رئیس مملکت است و چند وزیر. آیا به این علت که این حکومت را چند نفر تشکیل می‌دهند، می‌توان گفت که این حکومت واحد نیست؟ نه! در ضمن، اگر این حکومت بخواهد با حکومت کشور دیگری مذاکره کند، آیا تمامی اعضای حکومت دست به سفر می‌زنند و به آن کشور می‌روند؟ نه! بلکه یکی را از میان خود انتخاب می‌کنند و به عنوان نماینده به آن کشور می‌فرستند. هر چه آن نماینده بگوید، همان است که آن حکومت می‌گوید. و این درست همان چیزی است که در الوهیت رخ داد. خدای یکتا اراده فرمود که برای نجات بشر به کره خاکی بیاید. اما لازم نبود تمامی «حکومت» به زمین بیاید. «مجری طرح» یعنی عیسی مسیح، پسر خدا، انسان شد و به زمین آمد. هر چه «خدا» بود، او نیز «بود». هر که او را دید، خدا را دید. هر چه او گفت، سخن خدا بود. هر که به او ایمان آورد، به خدا ایمان آورد. او ذات خدا بود. او پسر خدا بود!

چند توضیح و تمثیل غلط

برخی، برای اینکه تثلیث را توضیح دهند و آن را قابل درک بسازند، دست به ارائه توضیحات، یا بهتر است بگوییم، تمثیلها می‌زنند. ذیلاً چند مورد از این تمثیل‌های غلط را مورد اشاره قرار می‌دهیم.

تمثیل مثلث

می‌گویند همانطور که مثلث دارای سه ضلع است، اما این سه ضلع مجموعاً یک مثلث واحد را تشکیل می‌دهند، خدا نیز از سه شخص تشکیل شده که با هم یک خدای واحد را بوجود می‌آورند. در وهله اول، این مثال منطقی به نظر می‌رسد، اما با تعریفی که از تثلیث به دست دادیم ناسازگار است. در مثلث، هر ضلع به خودی خود فقط یک "ضلع" است، نه یک مثلث. اما در تثلیث، هر شخص (پدر یا پسر یا روح القدس) به تنهایی کاملاً ذات الهی دارند و با دو شخص دیگر از نظر ذات الوهی و ابدیت برابرند. ما در واقع، سه مثلث داریم که روی هم یک مثلث را بوجود می‌آورند و این یک راز است.

تمثیل مولکول آب

برخی دیگر نیز می‌گویند که مولکول آب یعنی هاش-دو-او، می‌تواند به سه صورت ظاهر شود، به صورت آب، به صورت بخار، و به صورت یخ. اما در هر سه صورت، همان یک مولکول وجود دارد. و می‌گویند خدا نیز طبق صلاح دید خود، خود را به صورت‌های مختلف نشان می‌دهد. این تمثیل نیز نادرست است، زیرا در اینجا ما یک مولکول واحد داریم که "بر حسب شرایط محیطی" به صورت‌های مختلف ظاهر می‌شود. آب می‌تواند تبدیل به بخار یا یخ شود، یخ و بخار نیز همینطور. اما در تثلیث، پدر هیچگاه به صورت پسر ظاهر نمی‌شود، پسر نیز هرگز به صورت پدر ظاهر نمی‌شود، و روح القدس نیز به همین شکل. این سه شخص هیچگاه تبدیل به یکدیگر نمی‌شوند. در ضمن، خدا "بر حسب شرایط" هیچگاه تغییر شکل و صورت نمی‌دهد و سه شخص الوهی در تثلیث همواره هویت ذاتی خود را حفظ می‌کنند.

تمثیل تخم مرغ

بعضی دیگر هم می‌گویند که تثلیث مانند تخم مرغ است. با اینکه تخم مرغ از زرده و سفیده و پوسته تشکیل شده، اما کماکان یک تخم مرغ است. و می‌گویند که تثلیث هم به همین صورت است. این تمثیل نیز بسیار نادرست است. در تخم مرغ، زرده تخم مرغ نیست، سفیده و پوسته هم تخم مرغ نیستند. اما در تثلیث، هر یک از سه شخص، به تنهایی کاملاً خدا است. در واقع ما سه تخم مرغ داریم که به گونه‌ای که برای بشر راز گونه است، یک تخم مرغ واحد را تشکیل می‌دهند.

تمثيل مردی که نقش‌های مختلف دارد

عده‌ای نیز می‌گویند مثلاً نادر برای فرزند خود پدر است و برای پدر خود پسر است و برای همسر خود، شوهر، و او در "شرایط مختلف" نقش‌های مختلفی ایفا می‌کند. لذا سه شخص تثلیث نیز همینطور هستند. این کاملاً اشتباه است. نادر یک شخص واحد است که برای افراد مختلف فقط "نقش‌های" مختلف و روابط متفاوت دارد. در حالیکه در تثلیث ما واقعاً سه شخص داریم. این سه شخص هر یک نقش خاص خود را دارند. خدا در شرایط متفاوت نقش‌های متفاوت ایفا نمی‌کند. خدای واحد از سه شخص الوهی تشکیل شده که هر یک نقش خاص خود را دارند.

آیا تثلیث منطقی و قابل درک است؟

یک نکته مهم را فراموش نکنیم، و آن اینکه ما انسانها مخلوقیم و مخلوق طبعاً قادر به ادراک خالق خود نیست. علاوه بر این، شعور و ادراک ما از پدیده‌های اطرافمان، به واسطه یک ارگان ۱۴۰۰ گرمی صورت می‌پذیرد که آن را مغز می‌نامیم. آیا درست است که انتظار داشت این ارگان کوچک خالق نامتناهی خود را ادراک کند و بر او شعور و وقوف بیابد؟ مثالی بزنیم: جانداران از نظر شعور و ادراک به درجات مختلفی تقسیم می‌شوند. موجودات با درک محدود قادر به ادراک اموری نیستند که حیوانات با درکی گسترده‌تر ادراک می‌کنند. مثلاً ادراک یک مگس از محیط خود با ادراک سگ بسیار متفاوت است. انسان در میان موجودات زنده بالاترین سطح و قدرت ادراک را دارد. با اینحال، در مقایسه با فرشتگان که مخلوقات روحانی هستند، درک انسان بسیار محدود است، چه برسد در مقایسه با خدا. این امر حتی در میان انسانها نیز صادق است، یعنی اینکه یک خردسال، قادر در درک اموری نیست که بزرگسالان ادراک می‌کنند. و امروزه، آن انسان بزرگسال و بالغ که به بالاترین مدارج علمی رسیده است، اذعان می‌دارد که عالم هستی بسی پیچیده‌تر از آن است که می‌پنداشته است. به عبارتی دیگر، انسان حتی قادر به درک عالم مخلوق نیست، چه برسد به درک وجود خالق خود! لذا اگر تثلیث گاه سؤال برانگیز یا غیر قابل درک می‌نماید، جای تعجب نیست، چرا که ذات خدا را کدام مخلوق است که بتواند درک کند؟ تثلیث بهر آسانی یک راز است. آن را باید آنگونه که خدا در کلامش مکتشف ساخته بپذیریم.

فرمول تثلیث در عهد جدید

پدر:

عیسی با معرفی خود به عنوان "پسر خدا" به ما می‌گوید که خدای عهد قدیم، یعنی الوهیم یا یهوه:

✠ "بابا" هست:

متی ۲۴، ۳۶: مرقس ۱۳، ۳۲: لوقا ۲۲، ۲۸-۲۹: یوحنا ۴، ۲۳: ۴، ۴۴-۶، ۴۵: ۶، ۶۴: ۱۶، ۷-۱۸: ۲۷، ۸-۲۸: ۱۱، ۱۸: یوحنا ۱، ۳: ۱، ۱۴: ۱۶: ۲۲، ۲: ۳، ۱: ۴، ۹-۱۱: ۲ یوحنا ۳-۴: ۱ پطرس ۱، ۲-۳: ۴، ۱۷: ۱۷: اتسالونیکیان ۱، ۳: ۱۱، ۳-۱۳: ۲ اتسالونیکیان ۱، ۱: ۱۳-۱۶: ۱۳، ۲-۱۴: ۱۶-۱۷: اقرنتیان ۱، ۳: ۱۶-۱۵: ۳-۱۶: ۵-۴، ۱: رومیان ۱، ۱-۲: ۷: کولسیان ۱، ۱۲: ۱۳-۱۴: فیلمون ۱، ۳: افسسیان ۱، ۲: ۱۶، ۲۳: فیلیپیان ۱، ۲: ۴، ۲۰: ۱ تیموتائوس ۱، ۲: تیتس ۱، ۴: ۲ تیموتائوس ۱، ۲: عبرانیان ۱، ۷: اعمال ۱، ۷

✠ "بابام هست": (پدر عیسی هست)

متی ۱۰، ۳۲: ۳۳-۱۱، ۲۵: ۲۷-۱۱، ۲۵: ۱۲، ۵۰: ۱۸، ۱۰: ۲۰، ۲۳: ۲۶، ۳۹: ۴۲-۵۳: لوقا ۲، ۴۹: ۹، ۳۵: ۲۲-۱۰، ۲۱: ۲۲-۴۱، ۲۲-۴۲: یوحنا ۲، ۱۶: ۱۸-۵، ۱۷: ۶، ۳۲: ۲۸-۱۲، ۲۶: ۱۴، ۲۳: ۲۴: کولسیان ۱، ۳

✠ "بابای شما هست": (پدر تمام انسانهاست)

متی ۱۶، ۵: ۴۴-۴۵: ۴۸: ۶، ۱: ۳، ۸: ۹: ۱۴، ۱۷: ۷، ۱۱: ۳۰-۱۰، ۲۹: ۱۸، ۱۴: ۲۳، ۹: لوقا ۱۱، ۱: ۴-۱۲، ۲۹: ۳۲-۱۲، ۲۹: کولسیان ۱، ۲

بر طبق طرز فکر یهودیان "بابا" شخصی هست که حیات میبخشد!

در عهد جدید نیز می‌بینیم که خدا، خدای اسرائیل، خدای تعالی و خدای نزدیک به ما هست:

✠ "خدای اسرائیل" معرفی میکند:

- الهام دهنده کتاب مقدس: ۲ تیموتائوس ۳، ۱۶
- از طریق پیامبران سخن گفت: عبرانیان ۱، ۱: اعمال ۳، ۲۱-۲۵
- نقشه نجات را از طریق عیسی آشکار نمود: کولسیان ۱، ۲۵-۲۷: افسسیان ۱، ۳-۱۲: تیتس ۱، ۳-۱۲
- آمدن مسیح را از طریق پیامبران اعلام نمود: رومیان ۱، ۱-۲: اعمال ۳، ۱۳: ۵، ۳۰: ۱۵-۱۴

✠ "خدای تعالی" معرفی میکند:

- خدای مقدس است: یوحنا ۱، ۱۸: ۱۷، ۱۱: رومیان ۱۱، ۳۳-۳۵: ۱ تیموتائوس ۱، ۱۶: ۶، ۱۵-۱۶: یوحنا ۴، ۱۲
- روح است: یوحنا ۴، ۲۴: اعمال ۱۷، ۲۴
- نور است: یوحنا ۱، ۵

- برای انسان غیر قابل درک میباشد: رومیان ۹، ۱۹-۲۵: ۱۱، ۳۳-۳۵
- سرور تاریخ است: لوقا ۴۶، ۱-۵۵: اتیموتاوس ۱، ۱۷: ۶، ۱۵: اعمال ۱۷، ۲۶
- یک و یکتا، خدای همه چیز است: غلاطیان ۳۰، ۲۰: رومیان ۳، ۳۰: اتیموتاوس ۱، ۱۷:
- ۱ قرنیتیان ۸، ۵-۶: عبرانیان ۱۱، ۳
- حاکم عادل است: متی ۷، ۱-۲: لوقا ۱۸، ۶-۸: عبرانیان ۴، ۱۴: ۲ پطرس ۲، ۹

✠ "خدای نزدیک به ما" معرفی میکند:

- آنقدر به انسانها نزدیک شد که زندگی خود را، یعنی حیات جاودانی را، به آنها بخشید: افسسیان ۱، ۴-۱۲
- به فکر همه چیز هست: لوقا ۱۲، ۲۷-۲۸: اعمال ۱۷، ۲۵ب
- نسبت به همه با مرحمت میباشد: متی ۷، ۷: افسسیان ۲، ۴: ۲ پطرس ۳، ۹
- دوست دارد: ایوحنا ۴، ۸: رومیان ۸، ۳۷-۳۹
- میخواهد که همه نجات یابند: اتیموتاوس ۲، ۳-۴: تیتس ۳، ۴-۷
- برای نجات انسانها فرقی قائل نمی شود: رومیان ۲، ۱۱: ۳، ۳۰: ۹، ۲۴-۳۰: اعمال ۱۵، ۷-۹: افسسیان ۳، ۲-۶
- انسانها را در عیسی با خود آشتی نمود: ۲ قرنیتیان ۵، ۱۸-۲۱
- روح خود را به شخص ایماندار عطا میکند: ۱ تسالونیکیان ۴، ۸
- انسانها را بعد از مرگ دوباره زنده می کند: ۱ قرنیتیان ۶، ۱۴: ۲ قرنیتیان ۱، ۹ب

پسر:

✠ عیسی

۱. خود را پسر خدا اعلام نمود: متی ۱۰، ۳۲-۳۳: مرقس ۱۴، ۶۱-۶۲: لوقا ۲۲، ۶۶-۷۰: یوحنا ۲، ۱۶: یوحنا ۱۶، ۳، ۱۸. ۳۵، ۳۶: یوحنا ۱۹، ۵. ۲۱-۲۳. ۲۵-۲۸: یوحنا ۶، ۴۰: یوحنا ۸، ۲۷: یوحنا ۹، ۳۵: یوحنا ۱۰، ۳۶: یوحنا ۱۴، ۱۲-۱۳: یوحنا ۱، ۱۷.

۲. او را پسر خدا اعلام کردند:

- خدای پدر در هنگام تعمیدش در رودخانه اردن: متی ۳، ۱۷: مرقس ۱، ۱۱: لوقا ۳، ۲۲.
- خدای پدر در هنگام تبدیل هیئت عیسی: متی ۱۷، ۵: مرقس ۹، ۷: لوقا ۹، ۳۵.
- یحیی تعمید دهنده: یوحنا ۱، ۳۴.

بر طبق طرز فکر و عقیده یهودیان "پسر خدا" یعنی:

- + عیسی صورت و مظهر پدر میباشد (فیلیپیان ۲، ۶-۷: کولسیان ۱، ۱۵)
- + در عیسی حیات خداوند موجود است (یوحنا ۱۳، ۳: ۵، ۲۶)
- + تمام زندگی عیسی به پدر بستگی دارد (یوحنا ۳، ۳۴: ۵، ۱۹-۲۰. ۳۰: ۶، ۳۸. ۵۷: ۸، ۲۸-۲۹: ۱۰، ۳۲)

✠ پسر

حقوق ویژه الهی را صاحب میباشد:

- قبل از آفرینش بوده است: یوحنا ۱، ۱-۱۸: کولسیان ۱، ۱۵: افسسیان ۱، ۳-۱۴: یوحنا ۸، ۵۶-۵۸
- با پدر یکی هست: یوحنا ۱۰، ۳۰: ۱۲، ۴۴: ۱۴، ۱۰-۱۱. ۲۰: ۱۵، ۱۷
- آفریننده: اعمال ۳، ۱۵-۱۶: کولسیان ۱، ۱۶
- سرور و خدای عالم: متی ۱۲، ۸-۱: لوقا ۷، ۱۴: اعمال ۱۰، ۳۴-۳۶
- قانون گذار عالی: متی ۵، ۱۷-۴۸
- بخشاننده گناهان: مرقس ۲، ۵-۱۱: لوقا ۵، ۱۷-۲۴: اعمال ۱۳، ۳۸-۳۹
- قاضی اعظم: متی ۲۵، ۳۱
- حیات بخش به مردگان: یوحنا ۱۱: متی ۹، ۱۸-۲۶: مرقس ۵، ۲۱-۴۳: لوقا ۷، ۱۱: ۸، ۴۹-۵۶

✠ به این خاطر مسیحیان عیسی را خدا خطاب مینمایند

- رومیان ۹، ۵: تیتس ۲، ۱۳: یوحنا ۱، ۱-۱۸: ۸، ۵۸: ایوحنا ۵، ۲۰.

روح القدس

عهد جدید از حقیقت مرموزی بنام "روح" سخن می گوید (یوحنا ۳، ۵-۸) که دارای چنین خصوصیتی می باشد:

- ۱- پیامبران اسرائیل از وی الهام گرفتند: مرقس ۱۲، ۳۶: اعمال ۱، ۱۶: ۴، ۲۵: ۲۸، ۲۵-۲۸: عبرانیان ۳، ۷: ۱۰، ۱۵: اول پطرس ۱، ۱۰-۱۲: دوم پطرس ۱، ۲۰-۲۱
- ۲- روح راستی و حقیقت است: یوحنا ۱۴، ۱۷: ۱۵، ۲۶
- ۳- روح پدر و پسر می باشد: یوحنا ۱۵، ۲۶: اعمال ۲، ۳۸: ۳، ۲۶: ۴، ۱۲: ۵، ۳۲: ۱۰، ۴۳: اول قرنیتیان ۲، ۱۰-۱۱: دوم قرنیتیان ۱، ۲۲: افسسیان ۳، ۱۶: ۴، ۴

- روح خدا هست: رومیان ۸، ۹؛ فیلیپیان ۱، ۹
- از طرف خدا داده شده: اول تسالونیکیان ۴، ۸؛ دوم تسالونیکیان ۲، ۱۳-۱۴؛ اول یوحنا ۳، ۲۴؛ ۴، ۱۳
- همه چیز را می بیند: اول قرنتیان ۲، ۶-۱۶
- عشق و محبت خدا را به ما انتقال میدهد: رومیان ۵، ۵
- ۴- در زندگی عیسی نقش مهمی دارد:
- در راز بدن گرفتن عیسی: متی ۱، ۱۸-۲۰؛ لوقا ۱، ۳۵
- عیسی را به بیابان می برد: متی ۴، ۱؛ لوقا ۴، ۱
- با عیسی می باشد: لوقا ۳، ۱۶؛ ۴، ۱۸-۱۹؛ ۱۰، ۲۱؛ یوحنا ۱، ۳۱-۳۴؛ اعمال ۱، ۲؛ ۱۰، ۳۸
- در رستاخیز عیسی نقش مهمی دارد: اول پطرس ۳، ۱۸
- میگوید که عیسی حقیقت است: اول یوحنا ۵، ۶
- ۵- در شخص مسیحی و در کلیسا فعال می باشد:
- فعالیت شاگردان را تعیین و مشخص میکند: اعمال ۲، ۴۱-۴۲؛ ۲۱-۲۸؛ ۸، ۳۹-۲۹؛ ۱۰، ۱۹؛ ۱۳، ۱-۴؛ ۱۵، ۲۸؛ ۱۶، ۷-۶؛ ۲۰، ۲۸، ۲۲
- حواریون وی را به نو ایمانان عطا می کنند: اعمال ۸، ۱۴-۱۷؛ ۱۵، ۹
- در تعمید داده می شود: یوحنا ۳، ۵-۶؛ تیطس ۳، ۴-۶؛ اعمال ۱۹، ۶-۷؛ اول قرنتیان ۱۲، ۱۳؛ عبرانیان ۶، ۴ب
- قوم خدا را تشکیل می دهد: افسسیان ۱، ۳-۱۴؛ ۴، ۳۰
- شخص مسیحی را تقدیس میکند: اول پطرس ۱، ۲؛ رومیان ۸، ۱۷؛ اول قرنتیان ۶، ۱۲
- اصل و حیات کلیسا می باشد: اول تسالونیکیان ۵، ۱۹
- ما را فرزندان خدا می نماید: غلاطیان ۴، ۶-۷؛ رومیان ۸، ۱۷
- مسیحیان را در طی آزار و اذیت و در محکمه ها الهام می بخشد: متی ۱۰، ۱۹-۲۰؛ مرقس ۱۳، ۱۱؛ لوقا ۱۲، ۱۱-۱۲؛ یوحنا ۱۵، ۲۶؛ اعمال ۴، ۸؛ ۷، ۵؛ اول پطرس ۴، ۱۴

تثلیث

- در عهد جدید با بخش های بسیاری مواجه می شویم که از پدر و پسر و روح القدس سخن می گویند و در هر یک از آنها این سه شخص نقش مختلفی دارد:
- متی ۳، ۱۶-۱۷؛ ۲۸، ۱۸-۲۰؛ مرقس ۱، ۹-۱۱؛ لوقا ۱، ۳۵؛ ۳، ۲۱-۲۲؛ اول قرنتیان ۶، ۱۱؛ ۱۲، ۳-۱۰؛ دوم قرنتیان ۱، ۲۱-۲۲؛ ۱۳، ۱۳؛ ۱۳-۱۴؛ غلاطیان ۴، ۴-۶؛ رومیان ۱، ۴-۵؛ ۵، ۱-۸؛ ۸، ۱۴-۱۷؛ ۱۵، ۱۶-۱۷؛ ۳۰؛ افسسیان ۲، ۲۰-۲۲؛ ۳، ۱۴-۱۷؛ ۱۷، ۵؛ ۱۸-۲۰؛ تیطس ۳، ۴-۷؛ اعمال ۱، ۴-۵؛ ۲، ۳۳؛ اول یوحنا ۳، ۲۳-۲۴؛ ۵، ۱۱-۱۶؛ اول پطرس ۱، ۱-۳؛ ۴، ۱۴؛ مکاشفه ۱، ۴.

"فرمول تثلیث: از مسیح تا شورای نیقیه"

در این نوشتار لیستی از فرمول تثلیثی مورد استفاده در کلیسا، از دوران عیسی مسیح تا شورای نیقیه را مطرح خواهیم کرد که بروشنی، نشانگر اقتدار و تسلط غیر قابل تردید این آموزه بر کلیسای اولیه میباشد. در این لیست تنها فرمول "پدر، پسر و روح القدس" لیست شده و دیگر فرمول های تثلیثی چون (2قرنتیان ۱۳ : ۱۴ یا 1 یوحنا ۴ : ۱۳-۱۴) که در آنها هر سه نام پدر، پسر (مسیح) و روح القدس آمده، اما همچون متی 19:28 پشت سر هم ذکر نشده اند) مطرح نکرده ایم. این لیست تنها بخش کوچکی از فرمول های تثلیثی مد نظر را در بر میگیرد و هر فراز تثلیثی نیز ذکر نشده است.

عیسی مسیح - انجیل متی 28، 19:

همه قومها را به نام پدر، پسر و روح القدس تعمید دهید

ایگناتیوس انطاکیه (108-38 م):

- هر کاری که به انجام میرسانید، به پیشرفت در پدر، در پسر و در روح القدس باشد رساله به مگنسیان 13
- پس بروید و همه قومها را به نام پدر، پسر و روح القدس تعمید دهید رساله ی ایگناتیوس به فیلادلفیان 9
- در نام پدر و پسر و روح القدس تعمید دهید رساله ی ایگناتیوس به فیلادلفیان 2

دیداکه (80-160 م):

- به نام پدر، پسر و روح القدس در آب جاری تعمید دهید دیداکه 7: 1
- سه مرتبه در نام پدر، پسر و روح القدس بر سر شخص آب بپاشانید دیداکه 5: 7

شهید جوستین (100-165 م):

جلال به پدر در نام پسر و روح القدس اول آپولوجی، فصل 65

ایرنیوس (180 م):

در نام پدر، پسر و روح القدس تعمیدشان دهید کتاب 3، فصل 17

آتناگوراس آتن (133-190 م):

... افرادی که از خدای پدر، خدای پسر و روح القدس سخن میگویند دادخواست برای مسیحیان فصل 10

کلمنت اسکندریه (150-215 م):

ما پدر را، پسر را و روح القدس خدا را میپرستیم
جلال و عزت، از آن او (پسر) و پدر و روح القدس است

ترتولیان (160-220 م):

... امت هایی که در نام پدر، پسر و روح القدس تعمید گرفته شوند. بر علیه مارسیون
... در نام پدر، پسر و روح القدس تعمیدشان دهید غسل تعمید فصل 13
پدر پسر و روح القدس، سه شخص هم ذات اند بر علیه پراکسه اس فصل 2
... تثلیث یک الوهیت، پدر، پسر و روح القدس در عفت فصل 21

اوريجن (185-254 م):

... ذات الهی تنها در پدر، پسر و روح القدس در ابتدا کتاب 1، فصل 6

هیپولیتوس روم (170-236 م):

همه ی امت ها را ... در نام پدر، پسر و روح القدس تعمید دهید
از طریق پدر، پسر و روح القدس، تمامی زمین حرکت میکند در امثال

سیپیرین (مرگ 258 م):

در نام پدر پسر و روح القدس تعمیدشان دهید رساله ی 72
بر روشنی میدانیم که بدعت ها پدر، پسر و روح القدس را ندارند هفتمین شورای کارتاژ
همه ی امت ها را در نام پدر، پسر و روح القدس تعمید دهید هفتمین شورای کارتاژ

گریگوری تمارتورگوس (213-270 م):

خداوند، رسولانش را فرستاد تا در نام پدر، پسر و روح القدس تعمید دهند بخشی از اعتراف به ایمان فصل 13
ما همچنین از پدر، پسر و روح القدس سخن می گوئیم در تثلیث مقدس
ما باور داریم که سه شخص، با عنوان های پدر، پسر و روح القدس، دارای الوهیت اند. چرا که الوهیت، خود را از طریق
طبیعت تثلیث مکشوف میسازد بخشی از اعتراف به ایمان فصل 7

قانون نامه های رسولان (قرن چهارم م):

جلال از آن توست، ای پدر، پسر و روح القدس کتاب 7، فصل 5
آنان را در نام پدر، پسر و روح القدس تعمید دهید کتاب 7، فصل 3، بخش 40 و بخش 46

آیین های دعای عتیق (قرن چهارم م):

ما تو را پرستش میکنیم و از تو سپاسگذاریم، ای پدر، پسر و روح القدس، امروز، همیشه و تا به ابد
ملکوت، قدرت و جلال از آن توست، ای پدر، پسر و روح القدس، هم اکنون و تا به ابد
مقدس و پر جلال باد، نام گرانها و پر جلال پدر، پسر و روح القدس، اکنون، همیشه و در جاودانگی
تنها خدای زنده و حقیقی ما، تثلیث، پدر پسر و روح القدس، برای امروز، همیشه و در جاودانگی